СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 180. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 4-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 180. Jersey City, N. J., Tuesday, August 4, 1936. THREE CENTS

ЛЕМКЕ НАЗИВАЄ БАНКИРІВ РОЗБИШАКАМИ

НОРВЕЙ (Мішіґен). — Президіяльний кандидат „партії злуки”, Лемке, виголосив промову, в якій напасливо скритикував усіх банкирів та чинники, що контролюють грішми. Він приписував їм у цілости спадок цін на ріжні реальности, а вслід за тим вивласнення через гіпотечні довги. Таке поступовання Лемке назвав розбишацтвом і злодійством. На його думку, гроші повинні бути контрольовані в цілості конґресом.

ЛІКАРІ У ВІЙНІ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал медичного корпусу, Джентрі, сказав, що у черговій війні медицина гратиме важнішу ролю, ніж в останній війні. Передівсім у черговій війні гратимуть першу ролю кази і бактерії. Завданням медицини буде придумувати ліки на ці бактерії й тим параліжувати заходи ворога. Вже тепер у военних лічничих лябораторіях є накопичені ріжні сироватки на защіплювання проти ріжних недуг.

ВОГОНЬ НА ҐІРСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

БІКОН (Ню Йорк). — На горі Бікон, що лежить 1,500 стіп понад плесом моря, є побудоване касино. До цього касина веде шнурова залізниця, яку майже прямовісно тягнуть угору линвами. Минулої неділі вечором на цій залізниці, у хвилі, як вона почала спускатися, вибух вогонь. Серед сотки осіб, що знаходилися на ній, повстала паніка. Перелякані жінки хотіли вискакувати і їх треба було силою здержувати. Всетаки залізниця, хоч охоплена полумям, зїхала щасливо вниз і крім переляку нікому не сталося нічого злого.

АРЕШТУВАЛИ ЗА ПОЦІЛУНОК.

ВЕСТПОРТ (Конетикот). — Поліція арештувала молодого Нормана Горовіца за те, що поцілував свою власну жінку. Але поцілував він її серед таких обставин, що поліцай мав право його арештувати. Підчас їзди в авті, замісць того, щоб звертати увагу на дорогу і на інші автомобілі, Горовіцові захотілося поцілунку. А через такі любовні забаганки є багато нещаславих випадків, у яких терплять не лише закохані, але й невинні, посторонні люди.

ТРИ РОКИ НА ЧУЖІЙ КРОВІ.

СЕЙНТ ЛУИС. — У місцевому шпиталі знаходиться пацієнт Джеймс Генлі, який уже третій рік жиє виключно чужою кровю. В його тілі є якась хиба, що спинила продукцію крови. Лікарі стараються всіми силами знайти цю хибу і придумати на неї лік. Покищо Генлі мусить жити чужою кровю і досі взяв понад 60 трансфузій. Та добровольці, які давали йому свою кров, зменшуються, а Генлі завбогий, щоб собі купити людської крови за гроші. Коли більше ніхто не захоче віддати йому своєї крови, він мусітиме вмирати.

МАШИНА ТАКИ ЗАБИРАЄ ПРАЦЮ.

ВАШИНҐТОН. — За обчисленнями „ради поступу праці”, внаслідок технічного розвою друкарська індустрія, хоч осягнула небувалу висоту продукції, не може давати новим робітникам праці. Навпаки, в друкарській ділянці придумали такі машини, що можуть збільшувати продукцію, обмежуючи персонал. У таких випадках, говорить „рада поступу проці”, одиноким ліком може бути підвишка платні робітникам.

БОРОТЬБА З ГАМОРОМ.

НЮ ЙОРК. — Гамір великого міста став прокляттям для його мешканців. Лікарі стверджують, що гамір виснажує людей немов тяжка праця. Три місяці тому заряд міста Ню Йорку ухвалив був закон, що передбачав кари для тих осіб, що без причини викликували гамір. Тепер посадник Ля Ґвардія опублікував листа, як теж дав відповідні розпорядження поліційним властям, щоб цей закон щораз востріше примінювати в життю і проступників, що безпотрібно викликують гамір, карати.

МИЛОСЕРДЯ ЛЮДЕЙ.

НЮ ЙОРК. — На шинах надземної залізниці третьої евені звідкись появився кіт. Не відомо, чи сам він туди заліз, чи може хто його туди впустив. Поїзди сюди й туди проїжджали і зпочатку кіт пробував героїчно поводитись у цій ситуації й бистро оминав колеса возів. Та далі кіт попав у паніку й почав жалісно мявчати, поглядаючи надійно на людей. Люди змилосердилися. Стримали поїзди й кілька осіб пішли ловити кота. Кіт дав себе легко зловити і його перенесли в безпечне місце.

МУЗЕЙ ПЕРЕМИСЬКОЇ ФОРТЕЦІ.

У Відні повстав комітет, що поставив завдання зібрати памятки з перемиської фортеці й уладити з них рід музею. В склад комітету входять бувші жовніри й старшини австрійської армії, що перебули московську облогу Перемишля в 1914—15 рр.

ВІДГОМІН СВЯТА ПЕТЛЮРИ В БЕРЕЖАНАХ.

Голова Повітового Комітету для вшанування 10-тих роковин смерти Симона Петлюри, д-р Володимир Бемко, дістав таке письмо:

„Повітовий староста в Бережанах, розглянувши дня 18. 6. 1936. р. карно-адміністраційну справу проти д-ра Володимира Бемка, адвоката в Бережанах, обвинуваченого в тому, що дня 6. 6. 1936. р. в Бережанах в самі „Украйнбанку”, тобто в прилюдному місці, своїм нетактовним поведенням супроти представника влади, що був там в офіційному характері — виявив легковаження для державної влади, визнавши його винуватим закиненого йому вчинку, чим допустився проступку (викрочення) з арт. 18. розп. з дня 11. 7. 1932. (Д. З. Р. П. ч. 60. поз. 572), що доказано зізнанням свідка — рішає засудити обвинуваченого д-ра Володимира Бемка на кару гривни у висоті 500 зл. з заміною вразі заіснування умовин, передбачених з арт. 10. закону з 11. липня 1932. р. на кару арешту впродовж 50 днів та ввяти кошти виконання заступного арешту в квоті 50 влотих” — і т. д.

Проти цього рішення зголосив д-р В. Бемко спротив.

ЗА ОСОБИСТІ ПОРАХУНКИ.

В Ляшках Шляхоцьких, товмацького пов., Василь Курій та Юрко Гордий, маючи якісь особисті порахунки з Дмитром Важинським, побили його так, що Важинського в безнадійному стані відвезли до шпитал. Виновників арештували.

СТРІЛЯЮЧИЙ ЗЛОДІЙ.

До Гриня Яроша в Ярошові, жовківського повіту, стрілив злодій у моменті, коли Ярош приловив його на виводженні свині з його хліва. Яроша відвезли тяжко раненого до шпиталю, злодія шукає поліція.

НАПАД НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ.

На шляху до Серафимців, пов. Городенка, Іван Володчук напав на Петра Городецького та побив його залізною штабою. П. Городецького в тяжкім стані відвезли до лічниці. Володчука арештували.

СЯЮЧА ДІВЧИНА.

В північно-італійському селі Вампуцо можна подивляти небуденне явище. Дванадцятьлітня дочка вбогого муляра, перебувши неозначену ближче недугу, почала... світити. Явище те, що тіло дівчинки висилає з себе проміння, повторюється періодично й не тревае довго. Проте є воно сензацією для місцевого населення й загадкою для лікарського світа.

16-ЛІТНІЙ АСТРОНОМ.

Ніччю з 25 на 26 червня ц. р. відкрив 16-літній учень гімназії в Празі, Завіша Бохнічек, нову ввізду. Бохнічек, хоч такий молодий, є вже заавансованим астрономом і дійсним членом Астрономічного Товариства в Празі.

ЖЕРТВА ГРОМУ.

Тетяна Максимович з Хлопчиць, рудецького повіту, вертаючися з поля до дому, згинула від громового удару.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК.

В Горбачах під Львовом селянин Романовський, працюючи в стайні, так нещасливо викинув на двір вила, що поцілив ними свою 16-літню сестру Марію в шию. Нещасна дівчина впала трупом на місці. Романовського арештували.

СЛІДИ НАШОЇ СТАРИННОЇ БУВАЛЬЩИНИ В ЛЮБЛИНІ.

Стінні мальовила в бувшій замковій церкві, яка завдяки сильним грубим стінам і середньому філярові, що підтримує склепіння, та невеликим розмірам, заховалася в оригінальній старовинній конструкції від часів нашого галицького короля Данила, та які недавно відчищено з кількох верхніх тинків, набрали вже світової слави і розславили цей люблинський українсько - церковний памятник. Ця бувша церква св. Тройці в середині замкового подвіря (біля замкової круглої вежі, яку побудував також наш галицький король Данило) стягає нині цікавих із заграниці. Кожний вражливий на красу при оглянданні цієї гарної старовини подивляє її велику вартість. Малював усю церкву якийсь Андрій, якого підпис видніє у великих українських буквах на правій стіні недалеко вівтаря. Хто то був цей маляр Андрій, ніхто не знає. Напевно був українець і знавець українського церковного малярського мистецтва, бо віддав його досконало. В кожній рисочці, у виразі кожного обличчя, в заложенні фалдів, у вігненні билин, у розквіті квітів бачимо руку українського маляря Андрія. Минув давно XIII. і XIV. вік, а ми, оглядаючи ці живі мальовила, живемо споминами краси цих давніх віків, екставою давньої української величі. І це одинокий в Европі такий живий памятник нашої славної минувшини з тих віків. Добре сталося, що ці мальовила з бувшої церкви св. Тройці (нині вязничний костел, бо в люблинськім замку міститься вязниця) в Люблині вже опрацьовані і видані в III-тім томі „Студія до дзеюв штукі в Польсце” (вид. закл. архітект. поль. і гісторії штукі політехн. варш.) на 100 сторінках великого формату з основною монографією цих мальовил з бувшої церкви св. Тройці в Люблині (пера д-ра М. Валіцького), вілюстрованою багатьома фотографіями і барвними (кілька красок) репродукціями. Цей том появився 1930 р. і знайти його можна в кожній більшій науковій бібліотеці, а купити можна в Закладі архітектури польської у Варшаві.

ҐРІМ УДАРИВ У „ДЕРЕВО МИРУ”.

Підчас нагальної бурі й промовиці, що шаліли над Парижем, велитенська злива спричинила в багтьох місцях залиття багатьох обектів. Посмак многозначного символу мав факт, що ґрім ударив у „дерево миру” в Парижі.

БАНДА МАЛОЛІТНІХ ЗЛОДІЇВ.

У Косівщині попала поліція на слід банди малолітніх злодіїв, що в їх проводі стояли 17-літній Василь Ґотійчук з Криворівці та 18-літній Федір Миханюк. Між іншими доконала вона влому до косівського золотника Вінтера й забрала в нього багато біжутерії. Зловлених відвезено до Ясенева Горішнього, але вони, підманувши сторожів, утекли з пастки.

ЛІКВІДАЦІЯ СЕКТИ АДВЕНТИСТІВ.

У Штутґарті розвязала німецька влада секту „адвентистів”, якої члени відмовляються від військової служби й не визнають ніякої батьківщини, бо для них батьківщиною є цілий світ.

КОНФІСКУЮТЬ ПАМЯТНИКИ.

Італійська влада рішила забрати памятник Менеліка, що стоїть перед двірцем в Адіс Абабі, й перевезти його до Риму, до музею східньої Африки. Памятник Льва Юди, також в Адіс Абабі, перевезуть до кольоніяльного музею.

В 1896 р. Менелік розгромив італійську армію ґен. Баратієрі під Адуєю. Тепер за те відпокутує його памятник.

ПРИКРІ ІМЯНИНИ.

Ян Марцінец з Ряшева рішив гідно відсвяткувати свої імянини й тому приніс до дому пляшку „зміцненої”. Черкнули в жінкою по кілька нарок та замісць доброго настрою повстала між подругами сварка, а за нею й бійка, підчас якої Марцінецова розрубала соленізантові сокирою голову.

ПОТОНУЛИ 32 ЖОВНІРИ.

Підчас вправ альпейських стрільців на ріці Дорі в північній Італії 32 стрільців схопили спінені филі ріки й понесли з собою. Товаришам удалося врятувати тільки двох зпоміж них.

ІНДІЯНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ В КАНАДІ РОСТЕ.

Коли в Злучених Державах число індіянського населення тримається на однім рівні, себто коло 300,000, то в Канаді воно тепер зростає. Перепис із 1931 року виказує число Індіян на 108,000 осіб, а в 1934 році було їх 112,500 душ. Вони живуть майже в усіх провінціях Канади на своїх резервах і їх вважається вихованців вах і їх вважається вихованцями держави. Вони діляться ще й тепер на роди, донедавна мали своїх родонанальників, а тепер уже вибирають їх вільним голосуванням. Уряд тримає для індіянських дітей 350 шкіл, а в них учать 17,500 дітей.

В ПОЛЬЩІ НЕМА МІСЦЯ ДЛЯ НАЗВИ „УКРАЇНСЬКИЙ”

ЛЬВІВ. — Львівське „Діло” з 14-го липня б. р. в передовиці п. з. „Може існувати лиш одна назва” пише на початку таке:

„Польська преса цими днями принесла цікаву вістку. Один українець, що кінчив службу в польськім війську, зажадав, щоб у військовій книжечці означили його народність терміном „українська”, а не „руска”. І пояснив, що слово „руский” українське громадянство вважає для себе образливим. Справа опинилась аж у найвищім суді, який постановив, що для означення національности українців можна вживати лише термінів „русіні”, рускі, русіньскі”.

ПОХОРОН КОМУНІСТИЧНОЇ ЖЕРТВИ.

СТРИЙ (Галичина). — Підчас нападу на приходство у Верчанах (біля Стрия), про що подавала вся українська преса, комуністи ранили смертельно Ярослава Барабаша, голову „Сокола” з Конюхова, що був гостем у тамошнього пароха. Кілька годин пізніше помер Барабаш у стрийському шпиталі. Похоронено Барабаша при величезнім здвизі народу. У поході, який провадили 22 священики, несли понад 100 вінків. Друга жертва комуністичного ножа бореться зі смертю в стрийському шпиталі.

ЗАБОРОНИЛИ ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ЗДВИГ У ЯМНІМ.

ЛЬВІВ. — Польська влада не допускає ніякої української праці на полі просвітнім на Гуцульщині. Ось нова заборона: Товариство „Просвіта” в Делятині оголосило в українських часописах, що „Просвітянський Гуцульський Здвиг”, який мав відбутися 26-го липня в Ямнім, заборонило польське староство в Надвірній.

ВІДДАЮТЬ ПОЛЯКАМ І ЦЕРКОВНУ УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛЮ.

ЛЬВІВ. — З Волині доносять з достовірних джерел, що в короткому часі буде зачинена значна скількість православних парохій на Волині, а їхня земля буде розпарцельована в більшости між польських кольоністів-леґіоністів, або між спроваджених мазурів.

СУМНЕ СВЯТО.

ПЕРЕМИШЛЬ (Галичина). — Дня 15-го вересня 1914 р. мадярські гонведи зарубали шаблями на вулицях Перемишля 44 наших людей, здебільша селян, арештованих нібито за москвофільство. Тлінні останки нещасних жертв звірських інстинктів мадярських вояків перенесено тепер до спільної могили на видному місці цвинтаря поруч гробниці перемиської капітули. На похороні було багато народу. Несено багато вінків, співали 5 селянських хорів.

КАРДИНАЛ КАШПАР В УЖГОРОДІ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Празький кардинал д-р Карель Кашпар перевів візитацію українських дієцезій на Закарпаттю. Його гостив греко-католицький епископ Стойка.

„БИЙ ЖИДІВ — СПАСАЙ ПОЛЬЩУ”.

ЛЬВІВ.—Таке говорено на недавнім зїзді польських старшин резерви Східньої Галичини, згідно з донесеннями жидівської преси. Промовці, як кажуть жиди, накликували не тільки до господарського знищення жидів, але теж взивали до погромів. Один з польських старшин сказав, що найсумнішою точкою польської конституції — це точка про рівноправність усіх громадян.

ЗАСУДИЛИ ЗА БЕРЕЗУ КАРТУЗЬКУ.

ВАРШАВА (Польща). — Варшавський суд засудив варшавського адвоката Гофмокля-Островського за образу уряду. Справа бере свій початок від голосного свого часу виступу польського сенатора Серошевського (відомого письменника), що заявлявся за втримання табору інтернованих — Берези Картузької. Редактор „Просто з Мосту”, Пясецький, різко осудив Серошевського і справа опинилася в суді. Пясецького боронив адвокат Гофмокль-Островський і між іншим у своїй промові назвав боягузом того, хто видумав Березу. Уряд добачив у тім образу і потягнув Гофмокля до судової відповідальности. Орвинувачував Гофмокля прокуратор Желенський, відомий з процесу за вбивство Перацького. Гофмокль боронив себе так знаменито, що публика на салі нагородила його оплесками. Суд засудив Гофмокля на три місяці вязниці та заборонив йому на десять років виконувати адвокатську практику.

НІМЦІ ТРИЮМФУЮТЬ.

БЕРЛІН. — Гітлер і націстична влада Німеччини радіють, що відкриті в суботу олімпійські ігрища перевищили чисельністю присутніх і спортовців усі дотеперішні Олімпіяди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАРУГА З ПОСВЯТИ

Недавно тому, як це подавали часописи, відбулося в французькій місцевості Вімі відслонення памятника в честь 60,000 канадійських жовнірів, що там полягли в боях у часі світової війни. Про цей памятник пишуть, що він дуже величавий і приковує до себе глядача своєю високо артистичною концепцією.

У звязку з цею подією забрала голос одна американська журналістка і написала, що булоб краще, колиб узагалі перестали ставити памятники поляглим жовнірам. Вона пише, що тими памятниками величається ті ідеї, за які ті жовніри наложили життям. І заохочується тим чином інших, щоб ішли слідами поляглих. А поправді, пише далі згадана журналістка, якби так ті, що є в гробах, могли встати і сказати своє слово, то вони перші запротестували би проти ставлення памятників, бо жалувалиб, що наложили головами надармо, бо ті ідеї, за які вони погибли, цілком потоптали ті, що їх взивали до оборони тих ідей.

Коли добре вдуматися в цю справу, то не можна не признати тій жінці слушности. Принаймні до певної міри. Але зате безсумнівно треба дати їй признання за те, що намагається підійти до цеї, такої болючої справи з цілою серіозністю, повагою і глибиною та з великою пошаною до ідей, як і до тих, що за ідеї борються чи гинуть.

Навели ми цей приклад, щоб заставити і наше громадянство перевести деяку ревізію у нашім відношенню до наших геройських постатей. Хто бував на деяких наших вічах чи відчитах, мав нагоду чути, як то при першій-ліпшій нагоді покликуються в нас на „пролиту кров" та як без усякого глибшого звязку цитується імена борців, що чесно жили і дійсно по геройськи полягли в боях, чи повисли на ляцькій шибениці, чи згинули від куль московської чрезвичайки за ідею. Що гірше. Імена ті вплітається не тільки в промови чи виклади, і то дуже часто безмістовні, але вживається їх іще й для узасаднення звичайної лайки, дуже часто грубої й некультурної, яка буває нічим іншим, а тільки випливом особистого чи гурткового порахунку.

Щось подібне завважимо й тоді, коли поглянемо на деякі наші часописи, повні лайки у святочних числах, присвячених згадці про наших поляглих героїв. А коли поглянемо нераз на знимки наших героїчних постатей, що їх вміщається в ґазеті, чи не завважимо, що ті образи часто на тій стороні, на якій повно неправди і хамства, чи непристойних виразів? Саме тепер маємо перед собою свіже число такої ґазети з таким образом і з такою зневагою. Тому підносимо цю справу, бо проти такого поступовання треба і в нас підносити протест, щоб не притупіло в нас почуття правдивої культури і національної гідности. Де виступає святе, чисте, там не повинно бути місця для бруду.

МИКОЛА РЯБОВОЛ, БУВШИЙ ГОЛОВА КУБАНСЬКОЇ КРАЄВОЇ РАДИ

(1883—1919).

„Ми знаємо, що нас убють, але ми не боїмося смерти і будемо далі чесно виконувати своє діло тому, бо віримо в його справедливість".

(Із промови М. Рябовола).

28. червня цього року минуло 17 літ від того дня, як у Ростові над Доном у 3. годині вночі, розляглися стріли, якими забито кубанського козака, видатного українського політичного діяча-державника, голову Кубанської Краєвої Ради — **Миколу Рябовола.**

Був це історичний червень 1919 року, коли Велика Україна крівавилася в тяжких боях з Росією бальшевицькою та добровольчою і коли ЗУНР переживала велику траґедію в змаганнях за свою державність. Тому стріли в далекому Ростові, на українських землях Північного Кавказу, не знайшли належного відгомону і навіть зрозуміння серед широкого громадянства. А це були стріли, вимірені в українське козацьке серце й у велику українську національну ідею.

Треба правду сказати, українське громадянство як з Великої України так і з інших українських земель іще дуже мало знає і дуже мало цікавиться такою справою як справа Кубані й українського Північного Кавказу. На цім тлі життя, діяльність і смерть такої людини, як небіжчик Микола Рабовол, у свідомости цього громадянства перейшла майже непомітно. А тимчасом українська національна політика вже багато заплатила і ще дорого заплатить у справі своїх східніх українських земель.

Правда, як ми зазначили вище, українська інтеліґенція з велико-українських і західньо-українських земель була занадто заабсорбована своїми безпосередніми справами — її просто не вистарчало для Кубані й сусідніх з нею українських теренів. Але треба сказати, що й за 17 літ „спокійного" життя ця передова українська інтеліґенція таки не знайшла часу й потреби, щоб ближче ацікавитися цим українським краєм і нині, на жаль, у цьому відношенні панує така сама велика непоінформованість і байдужість, як то було сімнацять років тому.

За той час ріжні охочі люди зробили й роблять (самі, чи під чужою кермою) з Кубаню та іншими українськими землями Північного Кавказу все, що їм подобається: усамостійнюють на всі лади, федерують з Росією, приєднують до Росії, творять з українського народу тих земель окрему „козачу націю" чи „кубанський нарід", окрему козацьку державу зі всіх північно-кавказьких земель під назвою „Козакія" і т. п., — і лише голосу українських партій та політичних чинників усе ще не чути в цій справі; через близькі, але часто другорядні справи, вони знову не бачать або ніби не хочуть бачити цієї першорядної національної справи. А вона справді першорядна: бо йде про величезну українську територію, компактно заселену українською людністю, майже півтора разу більшу, як Галичина; йде про багатий край — кубанський родючий чорнозем, донецький вугляний басейн, азовочорноморський степ, про береги Чорного та Азовського моря і т. д.

Микола Степанович Рябовал — один із дуже видатних українських кубанських діячів за ввесь час існування Кубані. Життя М. Рябовола — провідника, народнього вожда і керманича, так міцно звязане з життям Кубані, що писати його життєпис означало би писати історію подій Кубані та української національно-визвольної боротьби на українських землях Північного Кавказу.

Щоб коротко означити, хто був Микола Рябовал і чим він є для України, треба сказати: це він був той, що в переломовій добі станув на чолі українського козацького краю, як незмінний голова Кубанської Краєвої Ради і виразно зазначив напрямну своєї національної політики зєдинення Кубані й усіх північно кавказьких українських земель зі всіма іншими українськими землями в одну сильну самостійну соборну Українську Державу. За це Рябовол згинув, згинув на варті, високо тримаючи національний прапор, як великий український державник і соборник, залишаючи своїм чином і смертю цілу національно-політичну та ідеольоґічну програму для майбутніх поколінь українського народу північно кавказьких українських земель.

Трудно уявити собі тяжчу ситуацію, ніж та, в якій опинились були українські східні землі з Кубаню на чолі в 1917 р. Національна та державно політична українська свідомість на цих землях майже не існувала, української інтеліґенції з відповідною національною свідомістю було ледви кілька одиниць. Зате серед українського населення Кубані був значний відсоток інтеліґенції з центральної Росії. Правда, революція 1917 року пробудила тут сильний український стихійний національний та становий козацький рух, але большевицька революція в Московщині зробила те, що північно-кавказькі українські землі стали головною базою, на якій почали збиратися всі протибольшевицькі сили (т. зв. Добровольча армія Денікіна-Вранґеля) для відновлення єдиної великої неподільної Росії.

Можна собі уявити, в яке тяжке становище попала та ґрупка кубанської української свідомої інтеліґенції, — а на чолі її М. Рябовол, яка накреслила собі національну програму і прямувала до того, щоб Кубань вийшла з революції поперше як українська земля, подруге як орґанічна федеральна частина соборної Української Національної Держави.

Як бачимо, програми були занадто ріжні, щоб ті дві сили — московська й українська — могли погодитись. І Микола Рябовол упав — упав від куль московських большевиків зправа, — що вийшли з рядів російської Добровольчої Армії...

Треба зазначити й підкреслити, що Микола Рябовол не є тим випадковим героєм-вождом, яких так багато родить революція. Навпаки, можна сміло сказати: це була людина, за якою давно тужить Україна. Микола Рябовол був з тіста, з якого виходять справжні національні вожди. Це був провідник з божої ласки — розумний, шляхотний, сильний духом і волею, відданий, енерґійний і відважний. Це відчували всі й у всіх етапах його життя. Це дуже добре відчули наші національні вороги.

Як студент київської політехніки в 1905—6 роках, Рябовол був незмінним головою великої Української Студентської Громади і репрезентантом в усіх студентських орґанізаціях, на Кубані в студентських роках — він видатний діяч на перших місцях у ріжних громадських, явних і таємних орґанізаціях; ще зовсім молодий, маючи 28 років, він стає одним із виборних директорів чорноморсько-кубанської кооперативної залізниці; рівночасно — головою Кубанського Коперативного Союзу, установ дрібного кредиту, провідником Кубанської Української Національної Ради і т. д. і т. д.

Колиж прийшла революція, М. Рябовол стає (1917) головою Кубанської Військової Ради. А з проголошенням цією Радою кубанської области вільною кубанською Республикою (під назвою „Кубанського Краю"), яка є рівноправним суверенним членом федерації вільних народів Росії, Рябовол стає головою парляменту — Кубанської Краєвої Ради. Тут він — молода людина (33 роки) виявляє свій глибокий державний розум, добрий дипльоматичний хист, національно-політичну зрілість, надзвичайну енерґію, сильну волю, відвагу й уроджені прикмети народнього трибуна й провідника.

На цій стійці М. Рябовол упав. Упав, як народній вожд і національний герой, майже цілком певний неминучости такого свого кінця в тодішніх умовинах. Але впав також у повній свідомості, що вибраний ним шлях є єдино правдивий і що за ним нестримно підуть усі вірні сини його Рідного Краю— Кубані та північно-кавказьких українських земель. — („Діло").

Інж. В. Васюк.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудутьс в суботу, 8-го серпня, в годині 7:30 ввечір, в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінґ вул. Обовязком кождого члена є бути на цих зборах. Просимо родичів вписати свої діти до У. Н. Союза, бо це є найліпша українська запомогова орґанізація, до котрої повинні належати всі українці. — В. Туркевич, пр.; О. Курочка, кас.; І. Курчак і Д. Васько, секретарі.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го серпня, в годині 12:30 пополудні в салі У. Н. Дому на 2-гім поверсі. Пригадуємо всім довгуючим членам, щоб прийшли на збори і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані згідно з правилами статута. — С. Морозович, секр.-кас.

Характер.

— Скільки ти, Зоню, маєш літ?

— Двацять.

— Алеж тому два роки ти теж так говорила.

— Не належу до таких, що нині говорять так, а завтра інакше.

К. Етлінґер.

УСПІШНЕ ОГОЛОШЕННЯ

Тому три дні прийшов до мене дуже схвильований мій приятель Евген.

— Мусиш мені дати добру раду!

— Не можу дати тобі — став я боронитися: — коли буде добра, не послухаєш її, а коли буде недобра, я буду всьому винен.

— Слухай — говорив далі Евген. — Я згубив портфель. Крім грошей був там і пашпорт. А я маю їхати з жінкою. Що мені тепер робити?

— Скажи жінці, що тобі таке трапилося.

— За ніщо в світі! Саме тому постановив я порадитися тебе, бо жінка не сміє знати, що я згубив портфель.

— А ти дав оголошення до ґазети?

— Не можу. Той, що знайшов портфель, міг би віддати його моїй жінці, як я буду в уряді. А коли вона знайде фотографію...

— Розумію... Дай до ґазет, щоби знахідник зложив портфель у мене.

— Одначе навіть слово „портфель" не сміє приходити в оголошенню. Моя жінка читає всі оголошення від першого до останнього рядка, то моглаб щось підозрівати... Вона дуже хитра...

Ми зігнулися над папером, роздумували цілу годину, написали й переробили сотку концептів, поки вкінці не згодилися дати таке оголошення:

„Коли особа, що мені вчора вечором щось украла, а яку я добре знаю, не верне вкраденої річи, віддам її поліції".

В осьмій годині рано прочитав я моє оголошення в ранішніх ґазетах, а вже в девятій годині задзвонив дзвінок у моїх дверей.

До кімнати ввійшов мужчина підозрілого вигляду, виняв із кишені золотий годинник, поклав його на стіл і промимрив:

— Ось вам годинник! Та то не я, лише мій товариш.

Я хотів звернути йому увагу, що нині не є ані мої імянини ані уродини та що це не мій годинник, та його вже не було.

То був гарний годинник із будильником. На коверті з середини були виґравірувані слова: „Дарунок Його Величности Афґаністанського Еміра".

Ледви я написав листа, в якому дякував афґаністанському емірові за такий гарний дарунок і обіцював йому присвятити першу книжку, яку напишу, як дзвінок знову задзвонив.

Мала дівчина, боса, старомодно зодягнена, станула в дверях.

— Мені сказали передати тут оцей клуночок — сказала й зараз відійшла.

Клуночок був по мистецьки завязаний і коли я думав, що вже знайшов справжній узол, переконався я, що помилився. Мене сердило розвязувати, тому я розтяв шнурок і розвинув із паперу якусь мітольоґічну істоту без ноги й клаптик паперу, на якому було написано, що нога ще передтим була відломана. Статуйка дійсно не мала лівої ноги, та всеж можна було її комусь подарувати. Що представляла статуйка, не знаю. Була то якась грецька або римська богиня, та я не міг пригадати собі, чи то була Венера, Юнона чи Атена.

Коли я ще роздумував над цією мітольоґічною істотою, дзвінок відізвався втрете.

У кімнату ввійшов юнак, про якого кожний сказав би, що він щойно втік із поліційного кримінального альбума, з папіроскою в куті уст і з руками в кишенях.

— Погляньте, чи є тут що ваше — сказав і висипав на стіл цілу пригорщу ріжних річей.

Я вибрав один перстень із брилянтом, срібну циґарничку та поніклювану запальничку, подякував йому та підвів його до дверей (відтоді не маю шпильки від краватки).

Після нього прийшла якась беззуба баба та дала мені портфель.

Потім подзвонила якась дуже вималювана та наперфумована жінка, усміхаючися, дала мені торбу на акти, в якій було десять тисяч, і шепнула мені на вухо:

— Вчорашньої ночі я забагато випила. Навіть уже не можу пізнати тебе.

Я її також не знав.

Як відійшла ця наперфумована, задзвонив якийсь дуже елеґантний пан із моноклем і дав мені гарну палицю з головою павіяна із слонової кости.

Після нього зявилася в дверях дівчина, вся в сльозах, і стала присягатися, що це їй трапилося перший і останній раз. Потім дала мені срібну папіросницю.

Я попросту схвильований був із щастя, що прийшов на світ у такому чесному столітті. Вкінці зателефонував до мене Евген і сказав, що його жінка знайшла портфель у підшевці зимового пальта. Рівночасно просив мене, щоби я поручив йому доброго адвоката в розводових справах, бо жінка хоче з цієї фотоґрафії зробити траґедію.

Вечором приїхала автом поліція і відвезла мене й мою збірку.

Комісар був для мене дуже ввічливий та спитав мене, чи я справді думаю, що поліція така дурна. Не знаю, що він цим хотів сказати...

У поліції мене відфотоґрафували та взяли відтиски пальців.

Відтоді мене все супроводжають два детективи. Я вдаю ніби їх не знаю, а вони так само. Певно бояться, щоби мені знову хтось чогось не вкрав.

Юліян Чермень.

ХИТРИЙ ПИСАР

Гасан Гільмі був писарем. Сидів на базарі під склепінням палатної брами та ждав на гостей, що не вміють ні писати ні читати. Обслугував їх за кілька пястрів. Був молодий, певний себе, приглядався залюбки прохожим гарним дівчатам.

Сподобалася йому дуже одна. Переходила часто мимо нього. Раз зупинилася, всміхнулася та спиталася:

— Чи ти Гасан Гільмі, що дешево пише листи?

— Так, це я, а тобі напишу все даром.

— Направду? А чи напишеш мені до того, до кого я маю писати?

— Певно, голубко! А як зветься цей, до кого маю писати?

— Чи мушу конче сказати тобі назвище? — спитала красуня та зачервонілася.

Гасан пояснив собі це в свою користь. „Кохає мене" — подумав — „а стидається виявити це". Голосно сказав:

— Самособою, голубко, що мусиш мені сказати назвище; таж мушу його назвище написати на коверті.

— То напиши так: „Поважаний Джеді Абдурамен, у касарнях піхоти в Анкарі" та згадай, будь ласка, що його вірна Фатіма жде з тугою. Хай вертається мерщій до дому, бо мій батько годиться на шлюб.

Як Гасан почув це, скривився, сердитий схопив перо та написав:

„Знай тепер Джеді Абдурамане, що вже більше не жду тебе, бо кохаю іншого. Не вертайся до дому, бо мій батько не хоче вже тебе за зятя. Фатіма".

Коли Джеді Абдураман, що також не вмів ні читати ні писати, дістав цей лист, звернувся зараз до приятеля Галлі Ібрагіма, вістуна своєї чести, та спитався:

— Від кого цей лист? Будь такий добрий, перечитай мені.

Пише тобі Фатіма — сказав Галлі та став скоро перебігати лист очима, але змісту не зрадив.

— Фатіма! Моя Фатіма! — Озвався врадуваний Джеді Абдураман. — Я кохаю її більше, як моє життя. Колиб у цьому листі була відмова, я ще нині всадив би собі кулю в лоб.

Як Галлі Ібрагім почув таку погрозу, прочитав йому зовсім щось інше.

„Дорогенький Джеді Абдурамане, жду вірна тебе й тужу за тобою! Вертайся чим скорше до дому. Мій батько годиться на наш шлюб. Твоя Фатіма".

Командант батальону дав відпустку й Галлі Ібрагім відпровадив сам приятеля, щоби не допустити до можливого нещастя та погодити, колиб це було можливо, з Фатімою і з її батьком. Та як зчудувався він, коли побачив, що гарна дівчина кинулася відразу на шию Джеді Ібрагімові та сказала щаслива: „Мій дорогенький, мій любий Джеді".

Галлі здивувався, бо ніяк не міг зрозуміти того. Та скоро зорієнтувався і спитався Фатіми.

— Хто писав твій останній лист?

— Гасан Гільмі, — відповіла Фатіма.

Галлі побіг чимскорше на базар, а як побачив там Гасана, здорово дав йому позавуха.

— Ти проклятий псе ! — крикнув — то ти перекручуєш для своєї приємности слова цих, що просять тебе написати листа?! Тому попробуй виміняти позаушник у поцілунок, коли вмієш... Чи ти призабув слова Корану, де сказано: „Фальшиві й несправедливі люди перемінюють правду на брехню, та в устах щирих і справедливих людей перемінюється така брехня наново в правду".

З ДНЯ

ФРАНЦУЗЬКА ЖІНКА І ПОЛІТИКА.

Французькі жінки таки покривджені. Цілий світ признав їм першенство в елеґанції і вроді; навіть самі французи гордяться цим признанням і чваняться своїм жіноцтвом, а проте не дають своїм жінкам права голосувати у виборах. У Франції голосують тільки мужчини. Жінки інших народів вже давно добилися права голосування, а французки ще й досі цього права не мають. На всі домагання жінок, щоб їм дати бодай маленьке право вмішуватись у громадські справи, Французи відповідають: „Жінко, до політики не мішайся". Через те жінкам жаль; і тому у Франції до нині не перевелися суфражистки, себто жінки, що настирливо домагаються права голосування.

Кількома наворотами думали вже бідні французки, що їх мрії ось-ось сповняться. Девять разів ухвалювала нижча палата французького парляменту жінкам право голосу, одначе цю ухвалу все відкидав сенат. Бо в сенаті все засідають більше консервативні особи, які думають, що жіноча елеґантія і врода не конче мусить мати щось спільне з розумом.

Тепер ситуація трохи зміняється, бо „правіші" елементи склонні ухвалити жінкам право голосу. Зате „лівіші", себто ті, що колись ті права заступали й ухвалювали, держаться щодо цього — в резерві. В останніх роках настрої жінок почали відвертатись від усяких соціялістично - радикальних прямовань, і почали клонитися більше в бік національно - консервативних. Колиб тепер ухвалили жінкам право голосування, думають собі „ліві", то у виборах жінки пішли би проти них і вони програлиб. Тому краще знову заждати.

ЛІҐА НАЦІЙ НА ДІЄТІ.

Оповідають, що один ґенерал у часі війни сказав, що „виграє битву та армія, яка діставатиме більшу порцію цукру". Бо цукор, на гадку цього ґенерала і деяких учених, додає вогню у людському тілі й вслід за тим збільшує відвагу чоловіка.

Мабуть маючи це на увазі, Ліґа Націй, що то так скандально вивязується зі своїх політичних завдань, почала більшу увагу звертати на дієту: „Коли велика порція цукру збільшує відвагу в людей, то мала порція буде її зменшувати. Брак відваги буде підкопувати мілітаризм і вкінці доведе світ до цілковитого успокоєння".

Недавно опублікована Ліґою Націй брошура, що містить у собі вислід нарад „секції здоровля при Лізі Націй", подає поради, що треба їсти. Отож головачі світа виразно кажуть, що треба їсти мало цукру і мало мучних страв. Натомісць треба їсти побільше картопель і молока. Ці вчені ствердили, що в картоплях, на які ще пару віків тому люди дивилися з погордою й кормили ними головно безроги, міститься багато всяких вітамінів, протеїн, кальорій і т. п. Тому замісць цукру треба збільшувати порцію картопель у щоденній дієті.

Поручають також учені з Ліґи Націй, щоб їсти побільше ярини й овочів. Головно ті люди повинні обовязково їсти ярину, що люблять їсти багато мяса; бо ярина має в собі такі складники, які доповнюють мясні страви. Без яринного додатку мясні страви можуть викликати в тілі ріжні хвороби. Найкраще є їсти ріжноманітний харч, що містив би в собі ріжноманітні складники і не наражував би тіла на односторонність.

Крім похвал для картопель і нагани для цукру ці наради не сказали нічого нового. Та нераз добре послухати і про ту річ, про яку ми вже знаємо, бо це додає нової віри, що поступаємо правильно.

ЛІНИВСТВО МУРИНІВ.

Говорять про муринів, що вони дуже ліниві. Мурини не знаходять у праці ніякого внутрішнього вдоволення, а працюють тільки тому, бо мусять працювати. Щоправда, нині не працювати належить до свого роду гуманности і патріотиму, за який навіть держава виплачує грошеві нагороди, одначе ті, що не працюють, мусять бодай свовидно виявити охоту до праці і мусять доказати, що не працюють тому, бо не мають праці. Лінюхів, що нічого не роблять, бо не люблять роботи, справді вже нині ніхто не картає, але всежтаки бодай врядигоди кидають на них згірдливі погляди. На ці згірдливі погляди лінюхи теж поглядом відповідають: „Овва, що ти мені зробиш? Я ніколи не хотів працювати і нині не хочу; але нині безробіття, то хто мені це докаже?" Справді, доказати тяжко.

Кажуть, що коли раз чоловік з клунками запитав сплячого на стації мурина чи не хотів би він віднести йому клунків і заробити собі кводра, мурин відповів: „Ні. Я вже маю кводра".

Недавно скоїлася правдива подія, яка ще яскравіше малює лінивство муринів: У Тульзі, в стейті Оклагома, мурин Джордж Типтон украв ручну машину до стриження мурави. Його зловили і поставили перед суд. На суді він оборонявся так: „Я зовсім не хотів красти машини. Я лише натрапив на неї і був заліниввий, щоб її обійти кругом. Замісць обходити її кругом, я попхав її перед себе і так зайшов аж до дому". За таке „лінивство" суддя покарав мурина 15-дневним арештом.

Веселий гість.

До портієра „Народної Гостинниці" у Львові приходить з вулиці чоловік без капелюха, трохи поваляний болотом і каже, що хоче дістатися до кімнати на першому поверсі ч. 3. Портієр пояснює йому, що цю кімнату займає добродій Гречкосій, який певно вже спить і не може його будити в годині другій по півночі. На це добродій починає сварку. Врешті каже пяним голосом:

— Це я власне є добродій Гречкосій — але я випав з вікна на вулицю.

НОВА ЯЗВА НА СЕЛІ

(Актуальне в Америці).

Колись, як вам трапилося бути на сільському весіллі, ви могли почути такі побажання для молодят:

— Дай вам, Боже, міряти гроші мискою, а діти колискою.

Колиб ви сьогодні схотіли побажати так молодятам, то вас як не викинули би за двері, то бодай назвали би дурним. Гроші міряти мискою — то так, але діти? — Хто сьогодні хоче дітей? Там одно — двоє в найгіршому разі, але так, як давніше, пятеро, шестеро, а то й десятеро — хай Пан Біг боронить та сохранить! Мовляв — у дворі форналем бути є кому — аж забагато, а більше чим буде

Таке почуєте сьогодні на селі на кожному кроці. Та й не лише сьогодні, така „політика" ведеться вже від кільканацятьох літ, а її наслідки вже можна завважити: менший приріст населення, велика смертність жінок, багато молодих жінок бездітних..., велике число вдівців, багато чоловіків, які мають другу, а то й третю жінку. І коли у світі так водиться, що все є більше дівчат, а менше хлопців, то на нашому селі дівчата „щасливі": їх є менше, їх є мало, тому за них бються. Дівчина, яка має 14—15 літ, є вже кан дидаткою до подружжя: хлопці хапають, бо — мовляв — опісля і такої не буде. Священик пише до консисторії по позволення і вже є пятнацятьлітня мужатка.

Розгляньмо ближче ці справи.

Без сумніву, велику деморалізацію в наше село занесла війна. Але не лише війна привела оту „нову політику". Тяжке матеріяльне положення, брак праці, голод на землю і зле поняття... еманципації жіноцтва з її новими радикальними кличами, до „свідомого материнства" включно.

Маємо причину думати, що останнє найбільше причинилося до того „нового курсу" на селі. Чейже і давніше, перед війною, було тяжко, був брак праці й землі, а всежтаки тоді не було того, що тепер діється.

А діється воно зле, і то дуже. Ось кілька яскравих прикладів.

Молоде подружжя каже: не хочемо дітей, або: не хочемо покищо дітей. Але по часі дасть Бог потомка. Одно, хай там — кажуть собі. Але за тим одним приходить друге, зглядно є надія, що прийде.

— Ні, то неможливе. Що ми маємо для дітей, будуть ділами: а друге— стид перед людьми: до трьох літ двоє дітей. Маєш гроші і роби щось!

Так каже чоловік. Жінка думає те саме. Бере гроші і йде до міста, чи на друге село до „баби", яка робить „рипирацію".

Після такої „рипирації" дві жінки на три звичайно переставляються на тамтой світ. Чоловік — „хитрий Панько"— трохи поплаче, а там женить ся нову; має свіжу жінку і прибуває новий кавалок поля. Значить, скористав чоловік!

А коли така жінка при операції і не вмре, то звичайно виходить калікою, більше дітей не буде мати. Коли ще перша дитина жиє, то „можна витримати", але часто буває, що вмре і тоді наші „спекулянти" гірко жалують і плачуть. Раді би тоді мати і двацятеро, але пропало. І як давніше бездітне подружжя на селі було рідкістю, так сьогодні їх дуже багато.

Але скажім, що кожне подружжя має потомків, то має двох-трьох, не більше. Коли є сьогодні в селі дві-три родині, де е пятеро, шестеро дітей, то з них сміється ціле село. Отже коли яке подружжя й хотіло би мати більше дітей, то через стид, щоби з них не сміялись інші, не мають їх.

Чи воно добре? Ось приклад:

У мойому селі подав священик повітовому лікареві список дітей, уроджених в останньому році, які треба було нащепити проти віспи чи дифтерії, чи щось там. Отже показалося, що в році вродилося 70 дітей, а з того померло 15. Тобто в першому році відпало більше ніж 20 проц. А скільки ще відпаде, заки вони доростуть до 21—25 року життя?

Може скаже хтось, як казала мені одна пані з міста, делеґатка на жіночу анкету, що як буде менше дітей, то буде менша смертність, бо ті діти будуть здоровіші. А я скажу, що так не є і що не вільно нам того робити і що зле робимо, коли зменшенням уродин хочемо поправляти фізичний стан нашого народу. Не зменшенням уродин, а покращанням матеріяльних обставин треба прямувати до фізично здорової української раси.

Я лише поверховно торкнувся оцеї, такої важної квестії. Що вона важна, це певне. Про це свідчить хочби те, як нею інтересуються державні нації, напр. Німеччина, Італія, як нею журиться хочби Франція. В Німеччині, чи в Італії також не солодко живеться, а всеж там держава живо інтересується природнім приростом населення, веде в тому напрямку пропаґанду, тощо. Ми нація недержавна, тому тим більше мусимо звернути увагу на ті справи.

Факти, які я порушив, приклади, що їх я навіт, не з повітря взяті, але з життя, бо знаю село. Зрештою хай заберуть у цій справі голос сільські священики, які найкраще можуть про те все висказатися, передовсім числами, бо чейже ведуть метрикальні книги. Числами можуть виказати процент зменшення народин, процент смертности молодих жінок від наведених випадків, процент бездітних подруж і т. д.

Як зарадити тому, хай скажуть лікарі, соціольоґи, економісти. Проблема ця не маловажна, а для нас найбільше вона важна. Наші суспільні діячі й діячки хай заперестануть вести пропаґанду зі „свідомим материнством", а краще хай учать село, як виховувати дітей, щоби могли вони дати собі раду у світі й без поля і без форнальства у дворі.

Віримо, що наше село не дасться здеморалізувати і не піде на вудку комуно-соціялістично - жидівської туманности „свідомого материнства", чи іншої „вільної любови".

Здорова родина, це стара українська традиція: вона є й буде основою нашої Великої Будучности. Знищена родинна традиція мусить знищити й націю. Прикладів на це аж забагато. — („Наш Прапор").

М. Іванів.

Гайль, Ґітлер!

В найрухливішому місці Берліну стоїть якийсь жебрачина. За чорними окулярами очей йому не видно.

На грудях має велику таблицю:

„Від жидів милостині не беру"!

— Оце тобі характерний німець! — говорили ґітлерівці й до капелюха жебрака падуть менші й більші грошики.

Увечорі до жебрака підійшов якийсь рабін і, розглядаючись тривожно, каже:

— Скільки ви нині заробили?

— А з пятьдесять марок.

Рабін витягає портфель.

— Маєте ще пятьдесять марок, але скиньте цю ганебну таблицю!

Жебрак дивиться на рабіна і каже по жидівськи:

— Уй, ребе, то ти хочеш мене вчити, як я маю жебрати?

Пояснила.

— Мамусю, чому лев має таку велику голову?

— Щоб не міг перепхати її крізь крати клітки.

Наші діти.

— Тату, чи я можу колись оженитися з бабкою?

— Ні, сину, цеж моя мама! Ти не можеш з нею оженитися.

— Чому? Адже ви оженилися з моєю мамою!...

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 11. липня ц. р. помер ДМИТРО ЗАНЬКО, член бр. св. Василія Великого від. 364 У. Н. Союза в Клівленді, Огайо.

Покійний був тихим і примірним членом. Лишив жінку і 6 дітей.

В. И. П.

Іван Сподар, секр.

Міщухи.

— Підемо нині на суниці?

— Добре! Я так люблю лазити по деревах!

Реклама.

Акквізитор анонсів переконує купця:

— Підприємство без реклями не має значіння. Як вам відомо, качки зносять яйця потихо, а кури зате голосно кудкудакають. Через те всюди є попит лише на курячі яйця!

ЯК ПОВСТАЛИ ТЕЛЕҐРАФІЧНІ АҐЕНЦІЇ?

Люди завжди були цікаві на все, що діється довкола них і подальше, словом на всілякі „новини". Та всеж, не завжди ці „новини" діставалися з місця на місце так скоро, як сьогодні, коли на початку часописних телеграм читаємо: **Аґенція Аваса (або Бюро Вольфа чи Бюро Ройтера, Аґенція Стефані, Асошіейтед Прес** і т. п.) — повідомляє, що...

Мандрівні співаки й ґінці.

Вже в давну давнину, сливе вже в початках кожної суспільно - державної організації, кожна влада, зокремаж кожний військовий провід був живо заінтересований в якнайточнішій та найшвидшій поінформованости про всілякі події. З історії старинних народів, як наприклад з історії египтян, персів, греків, римлян, а навіть монголів знаємо напевне, що всі вони для тих цілей мали добре зорганізовану передаточну службу, звичайно при помочі розставних кінних ґінців. Однак уся ця інформаційна служба була призначена виключно для державних потреб й знаходилася у виключному користуванню державними чинниками. Загал з неї не користав, а про події довідувався щонайвище від цих ґінців і тільки те, про що вони самі знали.

Та вже за Юлія Цезара встановлено в Римі щось у роді інормаційного бюра, що стояло під контролею уряду та за невеличкою оплатою обслуговувало приватні особи, здебільша політиків. Воно збирало всілякі вісті, складало листи-бюлетини й розсилало їх своїм абонентам.

В пізніщих віках головними інформаторами загалу про події в ріжних краях були здебільша мандрівні співаки, що про все важніше й цікавіше повідомляли у віршованій формі. Також купецькі кола в ріжних краях передавали собі взаїмно цікавіші відомості, з чого теж користав загал населення.

І саме купцям чи пак великим торговельним підприємствам мусимо завдячити утворення в XVI. століттю численних інформаційних бюр, примінених у першу чергу до купецьких потреб. Та згодом, з розвитком почтових звязків, деякі з цих бюр розвинулися настільки, що почали заниматися збиранням і розиланням всіляких вістей за відповідною заплатою, отже в зарібкових цілях. Тут варто відмітити, що такий інформаційний осередок про події у східній Европі знаходився тоді у Відні, а деякий час передтим у Празі.

Телеґраф.

Само собою розуміється, що тодішня інформаційна служба не була дуже швидка. Все йшло кінною почтою, а це вимагало деякого часу, заки вістка про якусь подію в одному краю дісталася до інших. І ще значно пізніше, вже в добі перших часописів, читачі наприклад берлінських газет про події в Парижі довідувалися допервa за кільканацять днів. Вістка про жахливий землетрус в Лізбоні 1-го листопаду 1755 р. дійшла до середньої Европи доперва в перших днях грудня, тобто місяць пізніше!

Основна зміна в цьому напрямі датується щойно від 5. жовтня 1849 р., коли до часописної служби вжито вперше телеґрафічногор апарату. Того дня появилася взагалі перша часописна телеграма, а саме в німецькому **„Кельніше Цайтунг"**. Дальший розвиток у приспішенні передачі вістей пішов уже швидким темпом, особливож після проведення телеґрафічних каблів між Францією й Анґлією, а потім між Европою й Америкою. Телеґрафічний дріт наблизив до себе й получив усі частини світа.

Телеґрафічні аґенції.

Один паризький купець, Карло Авас (**Charles Havas**), походженням з Мадярщини, після десятьлітньої приватної інформаційної служби, заложив у 1835 році першу інформаційну аґенцію, що потім розвинулася до одної з найбільших цілого світу до відомої й сьогодні французької Аґенції Аваса (Agence Havas). В початках подавала вона тільки огляд преси, але від 1846 р. Карло Авас зорганізував між Лондоном, Брюселею й Парижем щоденну курієрську службу та постарався для неї окремих інформаторів-кореспондентів на місцях. Це була перша інформаційна аґенція модерного стилю, що правильно й швидко обслуговувала редакції часописів, а попри це зокрема французький уряд, через що набрала значіння офіціяльного бюра.

Трохи пізніше, в 1849 р., німецький журналіст і видавець д-р Бернард Вольф закладає в Берліні другу велику аґентуру, а саме відоме **Бюро Вольфа**, що теж згодом дійшло до світового розголосу. В 1865 р. його переіменували на „Телеґрафічне Бюро Вольфа" офіціяльного характеру.

Третю інфомаційну аґенцію модерного покрою оснував Павло Юлій Ройтер (Рейтер) 1850 р. в Ахені (Німеччина), але вже рік пізніще переніс її до Лондону. Там вона існує досьогодні, як найбільша інформаційна органіація світу — славна **Аґенція Ройтера.**

Осьтак повстали три найбільші інформаційні аґенції для збирання й передачі вістей часописам. Вслід за ними почали повставати й інші аґенції більших розмірів, як наприклад австрійське **Телеґрафічно - кореспонденційне Бюро** у Відні (1859), італійська **Аґенція Стефані** Міляно, **Асошіейтед Прес** в Америці та багато інших. Як уже зазначено, всі ті аґенції мають урядовий або напівурядовий характер і вони до сьогодні являються головним джерелом достовірної та швидкої інформації.

Конкуренція.

Поміж цими головними аґенціями, основаними не тільки на купецькому, але й на політичному розрахунку, таки зараз у початках прийшло до гострої конкуренційної боротьби, найбільше на тлі місцевого чи пак краєвого репортерства. Одна одну намагалася перехитрити, щоб скоріш дістати відомості, а також подавати деякі вісті так, як це було вигідно тому чи іншому урядові. Особливо гострий був спір між Бюром Вольфа й Аґенцією Ройтера, який вкінці злагоджено порозумінням і розмежуванням праці по територіях. Такі умови заключили поміж собою згодом майже всі головні аґенції.

Та деякі аґенції зуміли навязати поміж собою тіснішу співпрацю й таким способом поширити свій терен. На перше місце під цим оглядом видвигається лондонська аґенція Ройтера, що через звязок з американським Асошіейтед Прес та деякими поменшими бюрами дійшла до значіння всесвітньої орґанізації. Затеж французька Аґенція Аваса відкрила свої філії в Еспанії й Портуґалії. Інформаційна служба про східньо-европейські події була до світової війни поділена між аґенції Ройтера і Аваса, частинно занималося цим також австрійське Кореспонденційне Бюро.

Опінія світа.

Кожна з цих інформаційних аґенцій уявляє собою величезний апарат, якого успіхи полягають не так у справности самої централі, як побільше у справности, солідности й поспіху соток її кореспондентів — постійних і принагідних — розсіяних по цілому світі. Вони мусять бути завжди на своїх місцях, довідуватися про все позмозі вчасно й солідно та неґайно повідомляти свою централю. Очевидно, всі вісті передають сьогодні майже виключно телеґрафом або радіотелеґрафом, менше важні телефоном.

Ця величанська мережа інформаційних аґенцій за допомогою преси опанувала за час кількадесятьох років опінію світу. На дорозі нашого століття три найбільші пресові аґенції — Ройтер, Авас і Вольф — переґрупували свої сфери впливів чи праці, причім австрійському Кореспонденційному Бюру залишено, як його спеціяльність, Балкан, а американські Асошіейтед Прес всі американські краї й Филипини. Згідно з новим поділом, Аґенції Ройтера застережено Велику Британію з її кольоніями, Голяндію, Азію, Африку, Австралію, Аґенція Аваса задержала собі Францію з кольоніями, Бельґію, Італію, Еспанію, Портуґалію, романську частину Швайцарії, балканські краї (як бічний терен), південну Америку. Берлінське Бюро Вольфа обслуговувало Німеччину з кольоніями, Австро - Угорщину, Росію, німецьку частину Швайцарії, Росію й скандинавські краї. Такий стан тревав до вибуху світової війни 1914 р.

Нові трудноші — нові осяги.

Світова війна зі своїми політичними перемінами й утворенням численних нових аґенцій перекинула інформаційну службу, як то кажуть, горі дном. Кілька років треває стан деякої замотанини й численних непорозумінь, аж поки на міжнародній конференції телеґрафічних аґентур у швайцарському Берні 1924 р. не осягнено сяк-так можливого порозуміння.

Колиж осьтак нові політичні відносини впливали й подекуди ще досі впливають некорисно на саму орґанізацію інформації, то з другої сторони незвичайний розвиток звязкової техніки — зокрема радіотелеґрафу й радіотелефону — причинився до незвичайного приспішення самої передачі вістей. Модерні бюра працюють сьогодні у своїх центрах машиновими приймачами, що самі на довгих лентах паперу машиновим, читким письмом записують вісті безпосередньо з телеґрафу чи радія. Тільки завдяки цим машинам середні бюра всилі перебрати й передати дальше до часописів, яких 20—30 тисяч слів денно ріжних актуальних новинок, політичних, звичайних, торговельних, біржевих і т. п. Окремі редактори бюра мусять увесь цей матеріял неґайно переглянути, зґрубша обробити й неґайно передати до вжитку редакціям.

МИТНА РЕВІЗІЯ.
(На советські теми).

Оцей кістяк, що ви його тут бачите, не служить мені в наукових цілях — сказав доктор Бем, якого я відвідав у його скромній лябораторії. — Це кістяк мого найдорожчого, невіджалуваного приятеля Івана Івановича Іванова..

Око доктора зайшло сльозою.

— Іван Іванович Іванов помер не на холеру, не на джуму, але на митну ревізію. Ми вибралися саме на малу прогульку до Гельсінґфорсу, де Іван Іванович купив собі нову ногу. Стара була вже не до вжитку. Вона служила йому вірно від часів війни, в якій втратив свою правдиву ногу.

Коли ми верталися, на границі нас задержали. Митна ревізія. Питалися нас:

— Чи маєте при собі бомби?

— Бомби? На що нам бомби? Ми воліємо видавати гроші на що інше.

— А може маєте при собі динаміт?

— Не маємо!

— Бравнінґи?

— Ні!

— Може гармати?

— Ні!

— Білу зброю: штилет, баґнети, шаблі?

— Ні, не маємо!

Стражники дивилися на нас підозріло й почали обшукувати нам кишені. Я вже думав, що та ціла історія добре скінчиться, коли нараз старший митний радісно крикнув:

— А-а! А це що !

— Це моя нова нога! — сказав Іван Іванович.

— Нова?! Сідорчук, здійміть йому цю ногу. Не вільно перевозити через границю нових предметів.

Не помогли наші протести. Іван Іванович мусів відшрубувати свою ногу й віддати її митникам.

— Сідорчук! — зверещав знову захланний урядовець. — Подивіться, йому щось блестить в устах...

Тут розгнівався мій приятель Іван.

— Коли думаєте — крикнув, — що маю в устах ювилерський склад, то грубо помиляєтеся. Це є мої штучні зуби.

— Не вільно перевозити через границю чужого золота, — заявив урядовець. — Сідорчук, заберіть йому зуби. Спробуйте, чи часом не має штучної руки. Сідорчук, він має одно око з порцеляни. Треба його сконфіскувати. Я певний, що його ніс є штучний, певно з парафіни. Сідорчук, перевірте це. Потягніть його за волосся. Сідорчук, мені здається, що це перука. На ваґу з ним, Сідорчук! У таких пачкарів часто трапляється знаходити в череві заграничні інструменти. Подивіться, чи не має часом у горлі схованих срібних штабок. Сідорчук, скоро його розберіть...

Заки я вспів зорієнтуватись, вхопили мені зперед носа Івана Івановича Іванова й розложили його на части. Дійсно, мав порцелянове око (дуже потерпів Іван Іванович підчас війни), забрали йому чудовий ґарнітур золотих зубів, срібну рурку, яку мав у горлі до віддихання, а з черева витягнули йому шовкові шнури, що осталися там по кількох операціях. А що за шви! Першорядний шовк!

І ще пробували шукати інших доказів контрабанди, коли в міжчасі Іван Іванович Іванов помер...

Багато мене це коштувало, заки я цей кістяк відібрав.

І тепер він стоїть саме тут у куті... невіджалуваний приятель Іван Іванович Іванов, що помер не на чуму, не на холеру, але на митну ревізію.

(„Комар").

Іцкове щастя.

Купив Іцик скриню скла і йде на села вставляти шиби; все щось заробить.

Йде полем, аж бачить: лежить лис. Іцик став, як укопаний. Поставив тихенько скло на землю і говорить:

— Ах, якби я мав ґвир! Я би застрілив лиса, здер шкіру, продав і купив шість курок. Ті шість курок нанесли би по сто яєць. А з тих яєць було би шістьсот курят, а з тих курят шістьсот курей. А ті шістьсот курей зачали би нестися... Боже і я багач...

— І тоді йду до Ротшільда і женюся. Я багач... ми живемо... маємо діти; але старіємося і моя Ріфка мене менше любить.

— „Ти — каже — Іцку, ти був лапсердак, ти дід, ти жебрак, де тобі було до мене!"

— Але я не даюся. — Я жебрак, я дід, а мої гроші де, а мої кури?... Ти, а ти що таке?... — І я її ногою отак...

І Іцко копнув ногою скло. Скло розлетілося на дрібні кусники, а лис збудився від дзенькоту і дав ногам знати...

— Уй, пропала Ротшильдівна! — застогнав Іцко.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (72)

Q-72 — Рех Махон

Тепер Док звернувся до карлика Юкунди і заговорив: „Юкундо! Як тільки Паабу принесе зброю, ти мусиш з нами втікати". „Я? втікати?" — заговорив сумно чорний хлопець. „Ми мусимо всі втікати, і то серед ночі, як тільки дістанемо зброю до рук" — наставав Док. Але чорний далі кивав сумно головою: „Не можна втікати".

„Чому не можна? В той час як людоїди будуть занятi бенкетом, ми тихцем випоземо з села і підемо в нетри"... „Не можна йти в нетри", заговорив рішучо Юкунда. „Нетри повні небезпечних духів, вони вбють нас". Док засміявся: „Як би це тільки духи!" Голосно він відповів: „Духи втікатимуть від мене, як лиш мене побачать".

„Він великий чарівник!" втрутив Дік. „Він може вбити всіх демонів. Його чари слабі тільки тоді, коли треба відшукати дорогу в нетрах. Ти можеш це зробити, то не бійся духів". Чорний з подивом поглядав на білих хлопців, які так відважно, навіть зі сміхом говорили, що не бояться духів. Це, видно було, правда, що духи їм не страшні.

Після хвилі ваганя Юкунда заговорив: „Я піду з вами". „Гарно!" — закричали хлопці. Та втомуж моменті чорний знов зажурився: „Але як ми видістанемося з села?" На це Дік відповів: „Правдоподібно ми мусітимемо боротись, Юкундо. Коли ми мусимо вмерти, то ліпше умрім у бою". „Це гасло Тарзана", прошептав з пошаною Док.